

KLÄSSBOLS

Jag älskar höns. Jag älskar verkligen höns. Världens vanligaste fågel, och ofta utpekad som en av de dummaste.

Eftersom vi konsumerar höns på ett närmast industriellt plan, i form av ägg och kött, så är det bekvämt att tänka på dem på det sättet, som korkade behållare av saker som vi behöver. Men hönsen ser det naturligtvis inte så.

Mina höns har vitt skilda personligheter. Min gråa höna Fredrik har samma karaktärsdrag som Farmen-Christina. Hon backar aldrig för nån, vare sig det är hundar, ungar eller vuxna karlar. Hon värper ägg med en gula som nästan är orange. Hon kliver in i mitt hus utan att fråga, flyger upp på köksbordet och äter upp alla smulor, sover en stund på en stolsrygg innan hon skiter på hallmattan och klampar ut i världen igen.

Om vintrarna bor mina höns hos min vän Lina Furuholm, som sköter om dem som vore de Fabergéägg. Det är Lina som har målat Fredriks fötter med fingerfärg och låtit henne göra mönstret som Klässbols Linneväveri nu har vävt dukar av. Linneservetterna har designats av min skäggagam Skäggbritt, i ett intimt samarbete med Lina och en zophobas-larv.

Med tanke på hur vördnadsfullt dukarna från Klässbol har behandlats i mitt barndomshem under hela mitt liv så känns det snudd på otroligt att en av mina stönigaste hönor fått designa en egen kollektion, genom att helt sonika klampa på som hon brukar.

ONSDAGSMIDDAG

INSTALLATION MED VIDEOVERK

Varje onsdag klockan 18.55 målar jag läpparna med ett illrosa läppstift, puffar upp tuttern och tänder alla ljusen på bordet. Snart kommer gästerna. Hälften av de som jag bjudit har jag redan glömt i stressen men det gör inget, det blir roligare så när det ringer på dörren. Klockan sju börjar de välla in. Alla har med sig en flaska vin för det har jag beställt, många har med sig blommor, andra choklad, eller ljus, eller böcker.

Puttanesca puttrar i köket och jag lämnar gästerna åt varandra. De klarar sig själva. När man bjuder in till middagar är det avgörande att bjuda människor som klarar sig själva. Och att bjuda olika människor. Det får inte bli en parmiddag, eller en konferens. Det måste vara människor med olika personligheter, olika yrken och olika relationer till värdinnan. Folk man har känt i hela sitt liv, och någon som man sprang på i en butik samma dag. En blandning av trygghet och nyfikenhet.

När alla har satt sig till bords, så som ni ska göra nu, brukar jag hålla en liten presentation av alla som är där och deras koppling till varandra. Om jag har hyrt in underhållning för kvällen så presenterar jag dem också. I välkomstalet ger man människor ett sammanhang, och underlättar samtalet under middagen. Sen äter vi. Och dricker. Och röker.

SLÅ DIG NED BLAND DE 32 SITTPLATSERNA KRING DET STORA BORDET OCH TA DEL AV EN ONSDAGSMIDDAG. TA PÅ DIG HÖRLURARNA. VARJE PLATS ÄR UNIK OCH VISAR SEKVENSER OCH ÖGONBLICK MED OLIKA INNEHÅLL OCH FOKUSPUNKTER. PRECIS SOM EN MIDDAG KAN VARA.

SKRÖMT

Jag tänker ofta på hur människor förr i tiden hittade förklaringar till saker de inte förstod. Att troll och skogsrån fick bära skulden för sjuka djur och borttappade verktyg gjorde att skogarna kryllade av oknytt, eller *skrömt* som det kallas på värmländska. Det är inte svårt att förstå varför, det räcker med att själv befinna sig i skogen när det skymmer för att man ska börja se saker. Näcken spelar i forsen, och från bergen följer trollen oss med blicken. De vill vara med. De vill ha det vi har. Vi är ständigt iakttagna.

I skolan fick vi lära oss att den gamla stenbron i Karlstad byggdes av en man som fick hjälp av *Lambersfru*a. En dag mötte han henne på torget i Karlstad och hennes tjocka rävsvars hade ramlat ur kjolen så att hon släpade den i backen. Han sa, mycket respektfullt: ”Behagar icke Ers nåd draga upp släpet?”

Som tack för hans artighet gav Lambersfru a honom förmågan att lyckas med allt, men bara en gång.

Selma Lagerlöf skriver om denna händelse i *Gösta Berlings Saga*. Gustaf Fröding skriver mer allmänt om skrömt i *Räggler å Paschaser* från 1895, och konstaterar där att om man verkligen vill se skrömt, då får man inte titta för noga. Det är samma sak med konst. Titta inte för noga!

MEMENTO MORI

Varför lägger jag ner tid på dukning? Konstverket är ju över redan när gästerna sätter sig till bords. På bara några minuter skrynklas duken, någon askar bredvid, blomsterarrangemang flyttas för att få plats med grytor och glas. Och ljusen brinner ner så snabbt.

För att det är roligt att göra fint, är det enkla svaret. För att det är nödvändigt att ta någonting på allvar, är det krångligare svaret. Ett svar som man i sig måste ta på allvar, i alla fall om man bygger en hel utställning kring det.

I min vardag sitter jag sällan ner vid ett bord och äter. Aldrig om jag är ensam, emellanåt om jag äter lunch. Att samlas runt ett dukat bord känns förbehållet överklassen, och i viss mån familjen.

Men bordets estetik har en självklar koppling till stillebenmåleriet. Just i dag är äpplet moget, nu måste vi måla av det innan det börjar ruttna. Den döda kaninen som hänger i bakgrunden kommer börja lukta snart. Ljuset brinner ner så fort, men förevigas i målningen.

Ett ögonblick av tiden. Det här enda äpplet får evigt liv.

DRÖMMEN OM 1990-TALET

Tänk att vi har IKEA. En institution som plockar upp design och kablar ut en egen variant av dyrgriparna, ibland åtskilliga år efter det ursprungliga genombrottet. Som en del av den färgglada estetiken på 1990-talet, som hämtades från Memphis-gruppen (1981–1988).

Konstnären och stylisten Tommie X älskar de billiga kopiorna nästan mer än originalen.

Han skriver:

”Jag växte upp i ett furufängelse ute i skogen. Allt var i trä. Ljusstakarna, väggarna, taken, sofforna, den rektangulära taklampan ovanför köksbordet. Jag drömde om en färgstark inredning och när IKEA-katalogen kom en gång om året så la jag beslag på den direkt. Sen ritade jag hus med olika rum och klippte ur bilder på illröda vaser och lila dalahästar.

Jag älskade allt som var poppigt och färgglatt, alltså så som folk idag tror att 1990-talet såg ut. Egentligen var det bara furu.

Ljusstakarna kallar jag för *Garbage Memphis*, men kanske borde dem istället kallas *Konfauxi*, eftersom jag fick idén att göra mina egna IKEA *Konfetti*-ljusstakar (formgivna 1995 av Anna Efverlund och tydligt inspirerade av Memphis-gruppen), när det stod klart att jag aldrig kommer kunna fynda dem till rimligt pris. Konfauxi är istället tillverkade av småsaker jag hittat i gratislådorna på second hand-affärerna i Skärholmen.

Cigarettlamporna får symbolisera ett annat barndomsminne av atmosfären då; det sista årtiondet man kunde röka vid bordet, särskilt när det var fest, innan fräschhets- och hälsohetsen helt tog över.”

Här dukar Tommie X upp sin barndoms drömbord. Ett bord som han, i sitt furufängelse, aldrig trodde att han skulle få sitta vid. Ulrica Hydman Vallien har en självklar plats här, liksom de klara, nästan barnsliga färgerna blått, rött och gult.

EVELINA KROON

Julen 2021 köpte jag en duk. Det var en stor rutig duk i olika röda nyanser och den väckte något i mig, en lust att göra vackert, att skapa, att överdriva och leka. Duken heter *Ruta* och är gjord av konstnären Evelina Kroon, för Svenskt Tenn.

Evelina har färglagt den universella rutan och skapat nya mönster i en klassisk form. Jag lovar, jag kollade på varenda julduk som fanns att köpa i december det året, men Evelinas duk var den vackraste. När jag väl köpte den gick det undan.

Ruta utgjorde grunden till ett julbord som gick i överflödets tecken. Jag ville skapa känslan av ett ymnighetshorn, en förtrollad amfora som aldrig slutar ge. Sockrade frukter, nötter, marsipan, choklad, vin, allt man vill ha finns i hornet, det är bara att sträcka fram handen och plocka.

Julen 2021 var första gången jag dukade på riktigt, och det var tack vare Evelinas rutor.

Nu har Evelina gjort ett helt bord till utställningen. Ett rutigt. Och över bordet hänger ymnighetshornet. Det är bara att sträcka fram handen och plocka.

MARIE-LOUISE EKMAN

När Marie-Louise Ekman fyllde femtio önskade hon sig bara en sak. Uppstoppade djur. I hennes ateljé på söder bor nu därför döda rävar, kaniner och fåglar och jag tycker om att tänka att Marie-Louise alltid har publik när hon jobbar. Att hon aldrig är ensam.

När Marie-Louise dotter Johanna fyllde 50 hjälpte hennes mamma till med dukningen. På vita linnedukar målade Marie-Louise helt sonika ut bordstabletter, dekorationer och hjälpsamma anvisningar till gästerna. Här har du såsen, och en pil. Cirklar som visar var du kan ställa ditt vinglas. Jag har sällan blivit så inspirerad.

Ett vackert bord behöver egentligen inte kosta någonting. Allt du behöver är en bra spritpenna och lite självförtroende.

På bordet finns också tallrikar som Marie-Louise har gjort för Gustavsbergs porslinsfabrik, med mitt ansikte på.

ESTRID ERICSON

Maten är bara 20 procent av en middag, konstaterade Estrid Ericson, grundare av Svenskt Tenn. Vidare ansåg hon att bordsdekorationerna skulle vara låga och att ljusstakarna skulle vara höga, eftersom ingen människa blev vacker av att lysas upp underifrån.

Jag håller med henne, men skulle nästan vilja sänka matens inflytande ytterligare några procentenheter. Jag tycker att maten nästan är överflödig. Om det finns vin, och om man får röka inomhus, så kan man i princip servera kattmat. Gästlistan är den i särklass viktigaste parametern i en lyckad middag, och överraskningsmomentet som inomhusrökningen står för sätter stämningen för hela kvällen.

Estrid Ericson dukade alltid fram askfat till varje gäst, en ömhetsbetygelse som inte åldrats särskilt väl. Men i den gesten, att man får röka om man vill och att man inte ens behöver lämna bordet, rymmer både en omsorg om gästerna och en klar markering om att på den här middagen är det jag som sätter reglerna. Det här är inte en restaurang. Det här är en fest.

SAMLANDE

Det är verkligen en fine line mellan att vara en hängiven samlare och en hoarder, och den gränsen verkar inte sällan gå vid hur många kvadratmeter man har att spela på. Grevinnan Wilhelmina von Hallwyl hade 40 rum och kök, uppdelat på 2200 kvadratmeter, och ett antal välsorterade vitrinskåp.

Själv har jag en lada som är överfull av möbler och prylar, fyra överfulla garderober i stan och ett helt rum vigd åt porslin på landet. Jag är absolut i farozonen, men än så länge behöver jag inte sicksacka mig genom tidningstravar för att komma till toaletten.

Att samla är att ha två liv. Ett som är här och nu och ett annat som är mycket större, som innehåller fler fester, fler gäster, tid att läsa, tid att skapa, tid att återvinna och förkovra sig. Att samla är att tillåta sig själv att drömma.

För Wilhelmina von Hallwyl började samlandet med en snäcka som hennes pappa tog med sig hem till henne från en av sina resor, och är det inte ofta som just snäckor är inkörsporten till tyngre samlande?

MEDELHAVET

Sverige är känt för att vara ett land där föräldrar skickar upp sina barns hungriga vänner på rummet när det är dags att äta. Alltså vi är välkända för detta. Det är inte det som vi vill vara kända för. Det är egentligen inte så konstigt att vi har en tråkigare middagskultur i Sverige. Vi, med vårt korta odlingsfönster, var tvungna att se på mat och på ätandet av mat på ett annat sätt. När allting var skördat och vi planerade för den långa kalla vintern så bestämdes hur många potatisar varje familjemedlem skulle få till varje måltid, hur många sillfiléer det skulle gå åt, hur många morötter man hade råd att ge hästen vid jul. Denna detaljplanering gjorde det svårt att spontant bjuda in till fest. Förrådet måste ju räcka.

Italien, Grekland, Spanien och Frankrike har alla en middagskultur som sopar banan med den svenska, och det är väl helt i sin ordning. Färsk fisk och skaldjur, att kunna skörda nästan året om, frukter som mognar i solen och kryddträdgårdar som doftar i skymningen, man blir ju vansinnig på Medelhavet. Man vill boxa Medelhavet i mellangärdet. Men istället dukar jag upp en hyllning till överflödet.